

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande från Norrbottens län över betänkandet SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Er beteckning: LI2025/01500

Länsstyrelsen i Norrbottens län vill se en livskraftig skogsnäring med lönsamma företag. Det rör såväl det skogliga arbetet i sig som alla förädlingsled. Skogsnäringen är av stor vikt för Norrbotten. Det finns en mångfald av företag som på olika sätt använder och baserar sin verksamhet på skogen. Även om skogen oftast ses som en sektor i sig behöver den hanteras i ett sammanhang med andra frågor.

För att skapa robusthet och säkra långsiktigheten behöver hänsyn till andra väsentliga nationella mål vägas in. Det gäller biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatförändringarnas påverkan på skogsbruket och behovet av klimatanpassning inom skogsbruket. Det krävs med andra ord ett helhetsgrepp som beaktar samtliga utmaningar vi står inför som rör skogen; ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsens sammanfattande förslag och bedömningar:

- Bygg vidare på de samverkansstrukturer som finns, som de regionala skogsprogrammen eller andra former av regionalt samarbete. Det borgar för hänsynstagande till de skilda förutsättningarna i olika län. Länsstyrelserna har i sin roll möjlighet att samordna staten regionalt i detta arbete.
- Vi bedömer att utredningens förslag, i och med att de till stor del är kortsiktiga och i vissa fall kan skapa osäkerhet, inte är till fördel för skogsnäringens långsiktiga utveckling. Vi ser att vissa av förslagen riskerar att skapa större osäkerhet hos

markägare och mindre förutsägbarhet om vad som gäller vid områdesskydd.

- Insatser för skogsnäringen måste ta hänsyn till skillnaderna mellan olika kategorier skogsägare. Vi har ett stort antal privata och mindre skogsägare som har andra förutsättningar för och mål med sitt ägande än de större. Skogsägandet har ofta en nära koppling till lantbruket och landsbygdens utveckling.
- Skogen är en förnybar resurs med lång cykel, vilket gör att insatser som görs får effekt på lång sikt. De åtgärder som vidtas måste vara väl avvägda och ta hänsyn till riskerna.
- Resurser att genomföra rådgivning och andra insatser är en nyckelfråga, i synnerhet för Skogsstyrelsen. I grunden är systemet är i sig gott och bristerna beror i hög grad på otillräckliga resurser.

Fördjupande synpunkter

Länsstyrelsen saknar djupare och bredare konsekvensanalyser till hur utredningens förslag kan gå i takt med de svenska miljömålen, den internationella konventionen för biologisk mångfald, fornlämningar och kulturmiljövärden, sociala värden och rennäringen i skogsmark. Detsamma gäller EU-lagstiftning som exempelvis EU:s naturrestaureringsförordning, vattendirektivet, miljökvalitetsnormer och avskogningsförordningen.

Länsstyrelsen saknar ett samlat grepp om skogsfrågorna som till fullo tar hänsyn till andra samhällsvärden än skogsproduktion, så som klimatet, rennäringen, biologisk mångfald och kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen anser att utredarens slutsats att den svenska modellen har varit robust och ändamålsenlig är felaktig.

Länsstyrelsen anser att utredningen inte uppfyller den uttalade inriktningen att de jämställda skogspolitiska målen – miljömålet och produktionsmålet – ska ligga fast.

Länsstyrelsen konstaterar att utredningens förslag i flera fall inte är samstämmig med svensk lagstiftning, internationella direktiv och förordningar samt andra statliga utredningar.

Viktiga klimatfrågor berörs inte

Utredningen har inte i tillräcklig utsträckning tagit upp klimatförändringens negativa påverkan på skogens hälsa och dess konsekvens i form av minskad kolinlagring. Länsstyrelsen efterlyser ett större fokus på klimatanpassning för att stärka skogens vitalitet och ekosystemens funktioner och därigenom skapa resiliens mot klimatbetingade störningar.

Negativa konsekvenser för biologisk mångfald

Utredningens förslag om bland annat gödsling och främmande trädslag kan få allvarliga konsekvenser för den biologiska mångfalden.

Viktig roll i beredskapsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att skogsnäringen har en viktig roll för att klara en nationell eller internationell kris. Därför behöver näringen inkluderas i samhällets breda beredskapsplanering. Länsstyrelsen saknar dock en analys av konsekvenser av utredarens förslag kopplade till krisberedskap och försörjningstrygghet.

Jämställdhet

Länsstyrelsen saknar förslag kopplade till jämställdheten inom skogsnäringen.

Konsekvensanalysen

Analysen skulle behöva fördjupas, särskilt vad gäller klimateffekter, liksom även känslighetsanalyser för olika omvärldspåverkan. Sociala konsekvenser och konsekvenser för miljön, biologisk mångfald och kulturmiljöer behöver också fördjupas. Det gäller även effekter för sysselsättning och regional utveckling.

Rennäringen

Utredningen har en för låg nivå när det gäller beskrivningen av rennäringen, förståelse för hur rennäringen bedrivs och målkonflikterna mellan skogsbruket och rennäringen. Utredaren beskriver förslaget om att införa samrådsplikt för plantering av främmande trädslag i renskötselområdena som ett sätt att stärka renskötselintressena i samband med en avreglering av skogsvårdslagen gällande främmande trädslag. Förslagen visar på en

bristande förståelse för rennäringens behov och möjligheter att hävda sina rättigheter eftersom SSR samtidigt vill förbjuda användningen av främmande trädslag i renskötselområdet.

Kulturmiljöer

Länsstyrelsen anser att kulturmiljöfrågorna i utredningen behöver utvecklas vidare då utredningen brister i detta avseende. Exempelvis finns rena sakfel vad gäller lagstiftningen, det vill säga kulturmiljölagen, och avseende Länsstyrelsens roll och myndighetsövning. Förslaget om att kulturmiljöfrågan i skogen behöver omprövas, utvecklas och effektiviseras behöver omarbetas eller strykas.

Motivering

Länsstyrelsen anser att utredningen inte i tillräcklig omfattning behandlar klimatförändringens negativa effekter på skogens hälsa och de därav följande konsekvenserna i form av minskad kolinlagring. Länsstyrelsen efterfrågar ett tydligare fokus på synergier mellan åtgärder som ökar kolinlagringen och samtidigt stärker klimatanpassning, gynnar rennäringen, friluftslivet, turismen och den biologiska mångfalden. Ett sådant fokus stärker skogens vitalitet och ekosystemens funktioner vilket ökar dess resiliens mot klimatrelaterade störningar.

I sitt inledande kapitel, Mitt uppdrag, nämner utredaren att framför allt miljömålen *Begränsad klimatpåverkan* och *Levande skogar* överlappar det skogspolitiska området. Länsstyrelsen anser att även *Ett rikt växt- och djurliv* bör lyftas i detta sammanhang, då det målet i stor utsträckning påverkas av hur skogsbruket bedrivs i vardagslandskapet.

Länsstyrelsen motsätter sig utredningens slutsats att den svenska modellen har varit robust och ändamålsenlig är felaktig. Utredaren ”bedömer att den svenska modellen har varit framgångsrik eftersom den i huvudsak har klarat av att hantera de utmaningar och förändringar som har skett sedan 1993 och lett till en positiv utveckling för de två skogspolitiska målen”. I den senaste uppföljningen av Sveriges nationella miljömål bedöms utvecklingen vara negativ samt att samtliga regionala uppföljningar visar att målet inte kommer att nås till 2030. I uppföljningen påtalas att

”myndigheternas arbete bidrar positivt till målet, utan dessa insatser skulle tillståndet i miljön vara betydligt sämre”.¹

Länsstyrelsen anser att utredningen inte hanterar kulturmiljöfrågorna till tillräcklig omfattning. I betänkandet används till exempel olika begrepp för kulturmiljöer, vilket skapar begreppsförvirring, otydlighet och risk för att lagstiftningen tolkas felaktigt. Det är också viktigt att Länsstyrelsens och andra myndigheters roller avseende kulturmiljö är tydlig när förslagen i utredningen genomförs.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag om ändring i skogsvårdslagen

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget om främmande trädslag.

Länsstyrelsen motsätter sig införandet av skogsmarksskyddsområden. De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer.

Länsstyrelsen instämmer med utredningens förslag om rätt till ersättning enligt skogsvårdslagen 19§; det behöver säkerställas att ersättning enligt denna regel har en budget som regleras efter behov och omhändertas löpande i efterföljande budgetår för att markägare inte ska bli lidande.

Länsstyrelsen föreslår att den föreslagna ändringen av 20§ även bör gälla hantering av befintliga contortabestånd och skogsgödsling. Redan befintliga contortabestånd är problematiska för rennäringen. Ökad näringstillförsel riskerar försvåra lavtillväxt och försämrar tillgången på lämpliga betesmarker.

1.2 Förslag till lag om ändring i jaktlagen

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget på tillägget ”Detta innefattar att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt.”

Motivering

Begreppet vilt i jaktlagstiftningen omfattar samtliga vilda arter, inklusive skyddade och strikt skyddade arter som omfattas av art- och habitatdirektivet, såsom de stora rovdjuren. Inom

---

¹ [Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2025](#)

rovdjursförvaltningen är det övergripande målet att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus, vilket enligt såväl direktivet som nationell rätt ges högst prioritet. EU-domstolen fastslog i juni 2025 (mål C-629/23) att allmänna och enskilda intressen inte kan beaktas vid förvaltning av populationer som ännu inte nått gynnsam bevarandestatus. Det föreslagna tillägget, som betonar att begränsa skador orsakade av vilt, är inte i linje med denna rättsliga prioriteringsordning.

Även inom älgförvaltningen riskerar tillägget skifta balansen. I dag väger delmålet att minska betesskador lika tungt som delmålet att förvalta en älgstam av hög kvalitet. Genom ett tillägg till formuleringen ”främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna” med ”Detta innefattar att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt” förskjuts fokus i praktiken mot att prioritera skadereducering. Detta riskerar att försvaga förvaltningens helhetsperspektiv och minska vikten av kvalitativa biologiska mål för älgstammen, som i dagens förvaltning väger lika tungt.

Tidigare statliga utredningar, exempelvis SOU 2025:50, framhåller att en hållbar viltförvaltning måste bygga på tre jämställda perspektiv:

1. bevara viltarter,
2. främja brukande av vilt som resurs, och
3. förebygga och begränsa skador och olägenheter.

Dessa perspektiv behöver hållas i balans för att skapa förtroende och legitimitet, särskilt i en förvaltning där mål- och intressekonflikter är ofrånkomliga. Det föreslagna tillägget riskerar att rubba denna balans och i praktiken ge störst vikt åt skadereducering, vilket kan få långtgående konsekvenser för förvaltningen av flera arter och förtroendet för myndighetsutövningen.

Vidare pågår redan flera förändringar i jaktlagstiftningen (SOU 2025:32), bland annat med syfte att underlätta skyddsjakt på klövvilt. Det vore därför klokt att avvakta med ytterligare förändringar tills effekterna av dessa lagändringar har följts upp och utvärderats.

1.3 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Ändringen i miljöbalken 7 kap, 7§ är olämplig, då det är oklart när den kan tillämpas samt att negativa konsekvenser för naturmiljön

riskeras. Nuvarande möjligheter till upphävande av reservat bedöms som tillräckliga.

Länsstyrelsen motsätter sig införandet av skogsmarksskyddsområden. De behov som finns kan mötas med utveckling av befintliga skyddsformer.

1.4 Förslag till förordning om ändring i skogsvårdsförordningen

Länsstyrelsen motsätter sig förslagen om främmande trädslag.

1.7 Förslag till förordning om ändring av artskyddsförordningen

Förslaget om ändring av artskyddsförordningen (1.7) strider mot gällande EU-rätt.

1.10 Förslag till ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Vi ser positivt på att länsstyrelsernas instruktion tydliggörs, men motsätter oss formuleringen som föreslås i den aktuella utredningen.

Motivering

Vi anser att ändringen som föreslogs i remissen om en ny viltförvaltningsmyndighet (SOU 2025:50), där formuleringen av § 3 var "Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om 10. viltförvaltning, där bevarande av viltarter, brukande av viltet som resurs samt begränsning av skador och olägenheter av vilt ska beaktas." är mer heltäckande eftersom den speglar länsstyrelsernas breda uppdrag inom viltförvaltning – där bevarande, brukande och skador behöver vägas mot varandra (se även beskrivning om vikten av balans under våra synpunkter på avsnitt 1.2).

Länsstyrelseinstruktionen angående viltförvaltning behöver återspegla helheten i uppdraget.

4 Synliggör skogens klimatnytta

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag om att ta fram ett nytt mål för skogens klimatnytta.

Det är inte givet att konsumtion av fossila råvaror minskar för att vi producerar mer träråvaror eller introducerar alternativ till fossila råvaror. Länsstyrelsen håller däremot med om att de råvaror som skogen producerar borde nyttjas bättre. De flesta produkterna som vi gör av våra träråvaror är tyvärr inte särskilt långlivade och vissa restprodukter som exempelvis lignin kan nyttjas i större omfattning.

Motivering

Länsstyrelsen vill lyfta resultat från senare forskning. I en nyligen publicerad forskningsartikel från SLU² har forskare tagit hänsyn till hur en förändrad avverkning i Sverige påverkar skogsbruket i andra länder. Denna forskning visar:

- att åtminstone fram till år 2070 är det bättre för klimatet om avverkningsvolymen i Sverige sänks och
- att öka avverkningarna genom ett intensifierat skogsbruk leder till ökade utsläpp av växthusgaser fram till 2100.

Att ta fram ett nytt mått för redovisning av skogens klimatnytta anser Länsstyrelsen vore negativt för klimatarbetet. En internationell harmonisering är nödvändig för att jämföra mellan olika länder och följa upp nationella och internationella mål. För att säkerställa kontinuitet och jämförbarhet mellan länder bör de befintliga modellerna fortsatt tillämpas.

Ett mått på klimatnytta bör omfatta skogens klimatsfunktion i ett helhetsperspektiv – inte bara kollagring, utan även hur biologisk mångfald och resiliens påverkar långsiktig kolstabilitet och samhällets förmåga att anpassa sig till klimätförändringar. Att basera ett mått för skogens klimatnytta på osäkra antaganden om potentiellt undanhållna utsläpp från andra produkter, skapar alltför osäkra redovisningar.

Forskningen visar tydligt att ekosystem med hög biologisk mångfald både lagrar mer kol på sikt och är bättre på att stå emot störningar.

Det finns även flera studier som visar att gamla skogar lagrar kol långt efter det att de skulle ha avverkats.³ Kortare omloppstider i skogen betyder totalt sett fler år i hyggesfas där skogen avger mer kol än den tar upp.

---

² [Global forest carbon leakage and substitution effect potentials: The case of the Swedish forest sector](#)

³ [Skogens klimatnytta 2.0 syntes nr 8](#)

Naturskogar är mer funktionella och därmed resilienta ekosystem än mer likåldriga, ensartade skogar.⁴ En naturskog klarar både skadeangrepp, stormar, bränder och förändrat klimat bättre än snabbväxande modernt brukade skogsbestånd. Hur vi hanterar våra skogar är därför avgörande för framtiden.⁵ Naturskogar eller skogar där fler naturskogsstrukturer finns kvar är en försäkran för att upprätthålla skogens alla ekosystemfunktioner, inklusive upptag av koldioxid.^{6,7,8}

De framtidsscenarier som hänvisas till i kapitel 4 är hämtade från Skogliga konsekvensanalyser 2022.⁹ I denna rapport beskrivs det att scenariosimuleringarna innehåller osäkerheter vilka tenderar att öka över tid. Länsstyrelsen vill understryka scenarier inte är prognoser. På 100 år kan det hända väldigt mycket som vi inte kan förutspå idag.

Vi vet att skogsbruket behöver anpassas till ett förändrat klimat, vilket Skogsstyrelsen informerar skogsägare om och gjort en handlingsplan för.¹⁰ En första uppföljning av denna handlingsplan visar att det är långt kvar till en klimatanpassad skog.¹¹

5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

5.1 Formellt skyddad skog och frivilliga avsättningar

Det lösningsförslag som presenteras som innebär ett mål för arealen skyddad skog, är enligt länsstyrelsen visserligen önskvärt, men enbart under förutsättning att det specificeras hur skogarna ska undantas från skogsbruk, vad det innebär och att målen är vetenskapligt förankrade. Ytterligare en förutsättning för att sätta upp relevanta mål är att det finns en bra, väl förankrad metod att mäta arealerna av de skogliga livsmiljötyperna över tid.

---

⁴ [Why forest owners should consider mixed forests or continuous cover forestry - Stockholm Resilience Centre](#)

⁵ [The choice of path to resilience is crucial to the future of production forests | Nature Ecology & Evolution](#)

⁶ [Global forest carbon leakage and substitution effect potentials: The case of the Swedish forest sector](#)

⁷ [Why We Disagree about the Climate Impact of Forestry – A Quantitative Analysis of Swedish Research | Environmental Management](#)

⁸ [Closing an open balance: The impact of increased tree harvest on forest carbon - Soimakallio - 2022 - GCB Bioenergy - Wiley Online Library](#)

⁹ [Skogliga konsekvensanalyser 2022 - material och metod](#)

¹⁰ [Anpassa din skog till ett förändrat klimat - Skogsstyrelsen](#)

¹¹ [Pressmeddelanden - Skogsstyrelsen](#)

Länsstyrelsen motsätter sig utredningens bedömning av konsekvenserna för rennäringen av skog som skyddas för naturvård.

Länsstyrelsen motsätter sig utredningens bedömning att det finns stora arealer av formellt skyddad skog som inte är av livsmiljötyp enligt art- och habitatdirektivet.

Länsstyrelsen anser vidare att utredningen visare en ensidig beskrivning av utvecklingen av formellt skyddad skog, vilket ger en skev bild av utvecklingen. Utredningen lyfter främst att arealerna med formellt skyddad skog har ökat, men tar inte upp den samtidiga ökningen av avverkade ytor och annan exploatering som har skapat behov av att skydda dessa ytor. För att förstå sambandet mellan skydd och avverkning vore det mer givande att visa dessa trender bredvid varandra, i samma tidsperspektiv.

Motivering

Tydligare geografisk redovisning av frivilliga avsättningar är något Länsstyrelsen länge önskat. Även tydligare mål om hur stora arealer som ska skyddas formellt är önskvärda.

I Norrbotten är Länsstyrelsens erfarenhet att skogar som skyddas för naturvård är huvudsakligen är positivt för renskötseln. Renskötselrätten är lagstadgad i grundlagen. I beslut om bildande av naturreservat görs tydliga undantag från föreskrifterna för att säkerställa att renskötselrätten inte inskränks. Ett intensivare skogsbruk är däremot ett stort hot mot renskötseln. Betestillgången och tillgänglighet till flyttleder minskar på grund av att äldre skogar avverkas och att de uppväxande skogarna samtidigt blir att tätare. Även turism och friluftsliv kan orsaka störningar i renskötseln, framför allt under vårvintern.

Länsstyrelsen håller med om att de skogliga impedimenten är viktiga ur naturvårdssynpunkt. Det går dock inte att ta för givet att de skogliga impedimenten är långsiktigt skyddade bara för att de är undantagna från skogsbruk. Annan exploatering som exempelvis vindkraftparker, vägar och gruvetableringar påverkar ofta skogliga impediment.

Länsstyrelsen anser att skogliga avsättningar ska vara långsiktiga och hålla en viss kvalitet. Avsättningarna ska vara naturskogar eller ha förutsättningar att utvecklas till naturskogar. Att spara skogar några decennier är inte att räkna som en långsiktig avsättning, utan

bör i stället räknas som en hänsynsåtgärd. Det är även centralt att Sverige förhåller sig till de EU-förordningar och internationella överenskommelser som finns och beaktar syftet med dessa. Målet är inte att rapportera in tillräckliga arealer skyddad skog utan att vi ska ha ett fungerande skogsekosystem även i framtiden.

Ett av de underlag som används för att beräkna arealer av livsmiljötyper är Riksskogstaxeringens data. Den metod som hittills använts av Riksskogstaxeringen för att skatta arealen taiga, livsmiljötyp 9010, är inte lämplig i olikåldriga eller lågproduktiva naturskogar. Därför faller stora arealer taiga utanför klassningen av livsmiljötyper.¹² Metoden är missvisande och behöver utvecklas.

5.2 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Länsstyrelsen anser att den generella hänsyn som markägare uppmanas ta är inte tillräckliga för att skydda alla arter, särskilt EU-skyddade arter och känsliga fågelarter. Förslagen med ett utökat ansvar för markägare riskerar att leda till negativ påverkan på hotade, skyddade och störningskänsliga arter i skogsbruket och kan öka artskyddsbrott, främst på grund av det kräver betydande kunskaper. Om förslaget tas vidare, så behöver de kompletteras med myndighetsstöd till markägarna med underlag och rådgivning

Länsstyrelsen är helt överens med utredaren om att vi behöver ett bättre uppföljningssystem. Förutom att kunna följa hur mycket hänsyn som tas vid skogsbruk är det också viktigt att vi kan följa hur mycket av hänsynsyterna som finns kvar över tid.

Länsstyrelsen instämmer med utredaren att hänsyn till rennäringen till viss del kan överlappa med hänsynen för naturvärden. Väl använd hänsyn kan till exempel spara enstaka särskilt hänglavsrika träd och hänglavsrika bestånd, vilka är viktiga för rennäringen.

Länsstyrelsen instämmer med utredaren i att bristerna när det gäller hänsynsåtgärder vid vattendrag och sjöar är särskilt allvarliga. Det gäller särskilt i Norrbottens län där en mycket stor andel av alla vattendrag och sjöar är skyddade Natura 2000-områden. Vid sådana vattenområden är det extra viktigt att tillräcklig miljöhänsyn vidtas vid skogsbruksåtgärder. Länsstyrelsen instämmer även i att det finns brister i hänsynstagandet av kulturmiljöer i skogen samt till sociala

---

¹² [Instruktion för Habitatinventering i Riksskogs-taxeringen, 2019](#)

och estetiska värden. Vi kan dock inte se att utredningen föreslår någon konkret åtgärd som leder till förbättrat hänsynstagande.

Länsstyrelsen instämmer i att det finns anledning att utforma en strategi för hur kulturlämningar i skogen ska bevaras, användas och utvecklas, men inte mot bakgrund av denna utrednings problembeskrivning. Länsstyrelsen menar att utredarens problembeskrivning är bristfällig och bland annat bygger på en felaktig tolkning av de kulturpolitiska målen.

Motivering

Länsstyrelsen anser att det är omöjligt att veta hur bra modellen med generell hänsyn fungerar utan en fungerande uppföljning. Utredarens förslag bör kompletteras med en riktad satsning på att få fram en bättre uppföljning av hänsyn där Skogsstyrelsen borde samarbeta med Riksskogstaxeringen för att få fram resultat som visar utvecklingen över tid. Uppföljning av utvecklingen över tid är central då vi vet att många hänsynsytor försvinner. I den metod som används av Skogsstyrelsen följs hänsynen bara upp vid ett tillfälle¹³ vilket gör att det blir omöjligt att följa utvecklingen över tid.

Kantzoner behöver lämnas längs alla vattendrag och sjöar (i dagsläget lämnas en kantzon endast längs 29–31 procent av strandlinjerna). Kantzonerna behöver också vara tillräckligt breda för att uppfylla alla sina biologiska och geologiska funktioner. Länsstyrelsen bedömer att de 11 meter som i normalfallet lämnas inte är tillräckligt för att uppfylla alla de funktioner som en kantzon ska fylla.

I Norrbotten är majoriteten av vattendrag och sjöar utpekade som Natura 2000-områden. De kantzoner som normalt lämnas (medelbredd 11 m) är i vanligtvis inte tillräckligt för att kunna utesluta att en Natura 2000-skyddad vattenmiljö kan påverkas på ett betydande sätt. Det innebär att skogsägaren behöver ansöka om Natura 2000-tillstånd. I Norrbottens län är det hittills extremt ovanligt att Natura 2000-prövningar för skogsbruksåtgärder faktiskt genomförs eftersom skogsägaren brukar avbryta en påbörjad ansökningsprocess eller helt enkelt låta bli att ansöka om tillstånd, när de inser hur omfattande en sådan prövning är. Länsstyrelsen anser att tillståndsprövning många gånger kan undvikas genom att den generella hänsynen anpassas så att skogsbruksåtgärden inte kan

---

¹³ [Kvalitetsdeklaration Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning.](#)

påverka den skyddade vattenmiljön på ett betydande sätt, något som skulle gynna naturmiljön och underlätta för både skogsnäringen och myndigheterna.

Bristerna i den generella hänsynen påverkar även rennäringen. Vid bättre efterlevnad skulle även sådana värden som enskilda träd med stor förekomst av hänglav kunna bevaras. Hänglaven är nödvändig för renarna särskilt på våren där renarna följer denna upp mot kalvningslanden. Hänglavsbärande träd blir alltmer sällsynt, och ett enda träd full i hänglav kan göra stor skillnad för en högräcktig vaka. Man torde kunna avvara dessa enstaka träd vid avverkningen som en del av den generella hänsynen.

Länsstyrelsen får regelbundet information om att forn- och kulturlämningar skadats i samband med skogsbruksåtgärder. Vi ser särskilt allvarligt på när villkoren i de beslut om tillstånd vi fattar som del i vår myndighetsutövning inte följs. Det finns alltför många exempel på när markberedning och plantering utförts på eller intill en fornlämning trots att beslutets villkor lyder att dessa åtgärder inte är tillåtna. Med stora skador på fornlämningar som följd.

Länsstyrelsen menar att en "mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas" i de kulturpolitiska målen och de nationella kulturmiljömålen inte kan tolkas på det sätt som utredningen föreslår. Inte heller kan de användas för att legitimera borttagande av eller negativ påverkan på kulturmiljön. Länsstyrelsen framhåller att det är svårt att värdera kulturmiljöer eller kulturlämningar som mer eller mindre värdefulla eller skyddsvärda på grund av dess egenskaper, antal etcetera. Att fornlämningar har ett starkare lagskydd betyder inte att övriga kulturhistoriska lämningar eller lämningar som det finns många av är mindre värdefulla. Värdering av kulturmiljöer, i de fall sådan krävs, ska utgå från såväl dess kunskapsvärde som dess upplevelsevärde. Vidare vill Länsstyrelsen påtala att lämningar som tidigare bedömts som övrig kulturhistorisk lämning, efter den senaste ändringen av kulturmiljölagen, kan vara fornlämningar. Detta oavsett vad som anges i Kulturmiljöregistret. Länsstyrelsen gör bedömningen från fall till fall och det går därför inte att bedöma dem som en grupp av mer eller mindre värdefulla kulturlämningar.

5.3 Skydd för fåglar

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att regeringen på lämpligt sätt upprättar en nationell förteckning över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå. Länsstyrelsen vill påtala att det sätt på vilken listan föreslås användas i praktiken inte är i enlighet med EU-rätten. EU är tydlig med att fridlysningen av fåglar gäller alla vilda fågelarter som naturligt förekommer i EU och att det inte är tillåtet för medlemsländerna att försöka begränsa fridlysningen till bara vissa fågelarter.

Länsstyrelsen anser att det samlade förslaget om hur utredaren anser att tolkningen och tillämpningen av störningsförbudet i 4 § p. 4 artskyddsförordningen ska ändras inte överensstämmer med gällande EU-rätt.

Länsstyrelsen anser, baserat på praxis från EU-domstolen, att liknande begrepp i fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet ska tolkas på samma sätt i båda direktiven.

Länsstyrelsen anser, baserat på praxis från EU-domstolen, att punkt 4 i 4 § artskyddsförordningen ska tolkas så att störningsförbudet gäller om störningen på något icke-obetydligt sätt påverkar den berörda fågelartens möjligheter att långsiktigt finnas kvar i sitt naturliga utbredningsområde, eftersom fågeldirektivets syfte i enlighet med artikel 1 är att bevara samtliga naturligt förekommande fågelarter inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium.

Länsstyrelsen anser inte att artskyddet utgör ett problem för skogsbruket på nationell nivå. 99 procent av alla planerade föryngringsavverkningar som kom till tillsynsmyndighetens kännedom under åren 2022-2024 ledde inte till någon åtgärd med anledning av artskyddet, skogsbruksåtgärderna fick genomföras utan krav eller begränsningar med anledning av artskyddet.

Motivering

Det finns inget formellt hinder för att ta fram en lista över fågelarter vars populationer inte befinner sig på en tillfredsställande nivå. Listan kan dock inte användas för att begränsa tillämpningen av 4 § artskyddsförordningen till de arter som finns med på den.

Avgörandet av vad som är en tillräckligt stor population av en fågelart kan aldrig bortse från vad som behövs biologiskt för att

populationen ska kunna leva kvar i det aktuella området på lång sikt. Av artikel 5 d i fågeldirektivet framgår att medlemsländerna ska införa ett generellt system för skydd av samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium på vilket fördraget tillämpas och att detta skydd specifikt ska inkludera ett förbud mot att avsiktligt störa dessa fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, i den mån dessa störningar inte saknar betydelse för att uppnå syftet med fågeldirektivet.

För att kunna bevara alla dessa fågelarter inom EU måste det finnas tillräckligt stora sammanhängande populationer av samtliga arter för att var och en av arterna långsiktigt ska finnas kvar. En av anledningarna till att fågeldirektivet kom till är att många av fågelarterna i EU är flyttfåglar där individerna inte håller sig inom ett begränsat område eller ens inom ett land utan passerar igenom och periodvis lever i olika länder. Det räcker därför inte med nationella skydd i begränsade områden i vissa länder utan det krävs ett helhetsgrepp på europeisk nivå.

Vid prövning och tillsyn som berör förbuden i 4 § artskydds-förordningen ska förbuden tolkas i ljuset av direktivtexten och vad EU-domstolen säger. Både själva fågeldirektivet och EU-domstolens rättspraxis är mycket tydliga med att fridlysningen, inklusive förbudet mot störningar, gäller för samtliga inom EU förekommande vilda fågelarter och att medlemsländer inte får begränsa skyddet.

I Voore Mets-domen trycker EU-domstolen på att det följer av fast rättspraxis att de begrepp som används i rättsakter som antagits inom samma område måste anses ha samma betydelse, med hänsyn till kraven på att unionens rättsordning ska vara enhetlig och konsekvent. Det är också Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma slutsats¹⁴ av Voore Mets-domen att avsiktlighetsbegreppet i artikel 5 i fågeldirektivet enligt EU-domstolen ska tolkas på samma sätt och ha samma innebörd som EU-domstolens tolkning av detta begrepp inom ramen för artikel 12 i livsmiljödirektivet.

---

¹⁴ <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/nyheter/naturvardsverkets-och-skogsstyrelsens-gemensamma-tolkning-av-eu-domstolens-dom-den-1-augusti-2025-i-mal-c-78423.pdf>

5.4 Upphävande av områdesskydd

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag om ändring av miljöbalken när det gäller möjligheten att upphäva befintliga naturreservat. Behovet av att kunna upphäva ett naturreservat redan är uppfyllt i miljöbalken.

5.5 Inför skogsmarksskyddsområden i fjällnära skog

Förslaget om ersättning vid förbud mot avverkning tillstyrks. Det bör kompletteras med medel för ersättning.

Länsstyrelsen anser inte att införandet av ytterligare en form för skydd av skog är lämpligt. Behovet av skydd kan uppfyllas av de befintliga skyddsformerna. Risken med att införa skogsmarksskyddsområden är att områdesskyddet styrs från att vara strategiskt till att bli händelsestyrt och utan hänsyn till långsiktig hållbarhet, biologisk mångfald och landskapsperspektivet.

Anslagen som idag är avsatta för ersättning för nekat tillstånd inom fjällnära skog och för ersättning vid bildande av formellt skydd täcker inte det behov som finns för att ersätta de som lämnat in en intresseanmälan om formellt skydd. En stor andel av dessa ligger i fjällnära skog. Bristen på medel orsakar en ovisshet för den enskilda markägaren och en lång väntan om när ersättning kan betalas ut.

6 Mer variationsrikt skogsbruk

Som ett led i ett variationsrikt skogsbruk för utredaren fram att det skulle vara fördelaktigt att tillåta markägaren bruka delar av sin fastighet mer intensivt, för att öka möjligheten att återskapa naturvärden och lämna mer hänsyn på andra arealer. Både produktions- och miljövärden skulle värnas och gynnas av det. Det anser länsstyrelsen är ett intressant förslag att arbeta vidare kring. Den kräver dock ytterligare utredning innan det går att påbörja en intensivare skogsbruksmodell enligt utredningens förslag.

Länsstyrelsen instämmer i att det behövs mer kunskap om hyggesfria brukningsmetoder. Länsstyrelsen anser att det finns starka argument för att ett variationsrikt skogsbruk bidrar till både ökad motståndskraft och långsiktig produktivitet. I utredningen saknar vi dock förslag som kan leda till att sådana metoder blir genomförbara i stor skala. Vi saknar även en mer omfattande

utredning av vilka konsekvenserna skulle kunna bli av ett mer variationsrikt skogsbruk, både vad gäller produktion och miljö.

Länsstyrelsen anser inte att skyddad skog och frivilliga avsättningar ska ingå i statistiken över hyggesfritt skogsbruk. Om syftet är att mäta andelen produktiv skog där hyggesfria metoder används, bör endast de ytor där virkesproduktion sker inkluderas.

Motivering

Det finns många studier som visar att variation i trädslag och ålder i regel minskar riskerna för flera av de hot som påverkar dagens skogsbruk, såsom insektsangrepp, stormar och torka. Exempel på studier som tar upp detta:

- **Minskad risk för skadeangrepp:** Artsblandade bestånd begränsar spridningen av specialiserade skadeinsekter och svampsjukdomar eftersom värdträden är mer utspridda.¹⁵
- **Större motståndskraft mot storm och snö:** Blandade bestånd uppvisar ofta mindre skador vid stormar och snabbare återhämtning, vilket minskar ekonomiska förluster (sammanfattning från flera artiklar här: [Wind damages expected to increase in a warmer climate | slu.se](#)).¹⁶
- **Ökad torktolerans:** Olika trädarter har olika rötstrukturer och vattenbehov, vilket jämnar ut effekterna av torka och klimatvariationer.¹⁷
- **Ekonomisk riskminskning:** Diversifiering fungerar som en "försäkring" – alla träd drabbas inte samtidigt vid störningar, vilket stabiliserar produktionen över tid.¹⁸
- **Långsiktig produktionssäkring:** Mångfald gynnar markhälsa och andra ekosystemtjänster som är viktiga för hållbar virkesproduktion.¹⁹

Sammantaget finns starka argument för att ett variationsrikt skogsbruk bidrar till både ökad motståndskraft och långsiktig produktivitet.

---

¹⁵ t.ex. Felton et al., 2016 (<http://dx.doi.org/10.1007/s13280-015-0749-2>)

¹⁶ Potterf et al., 2024 (<https://doi.org/10.1007/s10342-023-01625-1>)

¹⁷ Pardos et al., 2021 (<https://doi.org/10.1016/j.foreco.2020.118687>); Jonsson, 2024 ([Mixed forests reduce the risk of forest damage in a warmer climate](#))

¹⁸ t.ex. Hahn et al., 2021 (<https://doi.org/10.1080/02827581.2021.1988140>)

¹⁹ Messier et al., 2022 (<https://doi.org/10.1111/connl.12829>)

En eventuell ökning av alternativa brukningsmetoder bör åtföljas av ökad tillsyn för att säkerställa både skogens långsiktiga produktion och vilka konsekvenser brukningsmetoderna har på miljön.

7 Ökad rådgivning

Länsstyrelsen är enig med utredaren i den problembild som beskrivs. Utvecklingen med minskad rådgivning är klart bekymmersam.

Länsstyrelsen instämmer med förslaget om att rådgivning ska utgöra en betydelsefull del av Skogsstyrelsens kärnverksamhet (7.4).

Länsstyrelsen bedömer att mer statlig rådgivning efterfrågas av skogsbrukets aktörer och kan göra reell skillnad i skogen för att nå skogsvårdslagens båda mål.

Även länsstyrelserna kan ses som en genomförandepart genom de regionala skogliga råd som föreslås med utgångspunkt i skogsprogrammen eller genom andra samverkansformer.

Motivering

Skogsbruket behöver både operativ tillsyn, för att kontrollera att den lagstiftning som finns faktiskt följs, och förebyggande tillsyn, vilket inkluderar rådgivning från tillsynsmyndigheten om vad lagkraven egentligen betyder i det enskilda fallet.

För att ge skogsägarna realistiska möjligheter att kunna uppnå samhällets mål för skogsbrukssektorn, både avseende produktionsmål och miljömål, behövs också objektiva och faktabaserad rådgivning som omfattar mer än vad som ryms inom tillsynsuppdraget eftersom samhällets mål är högre ställda än att bara uppfylla lagstiftningens minimikrav.

8. Ökad skogsproduktion

Länsstyrelsen föreslår en grundlig utredning av de miljömässiga konsekvenserna av ett intensifierat skogsbruk med särskilt fokus på långsiktiga landskapsekologiska effekter och effekterna på biologisk mångfald och på rennäringen.

Flera av förslagen innebär försvårade förhållanden för rennäringen, vilket riskerar att bli särskilt påtagligt i Norrbotten där all skogsmark

ligger i renskötselområdet. En tydligare reglering av gödsling och askåterföring på lavrika marker, minskad användning av främmande arter (inklusive contorta), fortsatt långa omloppstider samt ökat krav på samråd med berörd sameby (även för redan befintlig contorta) är önskvärt.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att underlätta etablering av främmande trädslag, avsnitt 8.3. Riskerna med att föra in nya trädslag i stor skala är oöverskådliga och kommer förändra de skogliga ekosystemen i grunden. Om förslaget om ökad användning av främmande trädslag genomförs, behöver lagstiftningen ses över vad gäller ansvar för att motverka spridning av trädindivider och uppföljning av risker och konsekvenser.

Länsstyrelsen instämmer med utredningen om förslaget att Skogsstyrelsen får i uppdrag att se över sina föreskrifter om föryngringsåtgärder, i syfte att förbättra möjligheterna för en tillsyn som är relevant för att gott föryngringsresultat, avsnitt 8.4.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att Skogsstyrelsen inkluderar ungsogor i sin rådgivningsverksamhet, avsnitt 8.5.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget om gödsling, avsnitt 8.6. Tillförande av gödning förändrar skogens ekosystem i grunden. Utredningen tar inte upp befintlig kunskap om gödslingens påverkan på den biologiska mångfalden. De negativa konsekvenserna kommer att orsaka negativ påverkan på bland annat biologisk mångfald och med oklara konsekvenser för markens långsiktiga produktivitet. Gödsling ger även negativa effekter på markväxande arter som bär och svamp. Effekterna av gödsling riskerar att bli särskilt påtagliga i Norrbotten, där rennäringen är beroende av lavmarker vilka är särskilt känsliga för gödsling.

Av samma skäl som för gödsling, motsätter sig Länsstyrelsen förslaget om askåterföring, avsnitt 8.7. Askgödsling har liknande effekt som gödsling på lavrika marker och riskerar att få påverkan på rennäringen.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag i avsnitt 8.8. om att länsstyrelsen ska få i uppdrag att göra en översyn av reservatsföreskrifter utifrån risken för skogsskador i reservaten och i skog i anslutning till naturreservat. Det finns i dagsläget inget som hindrar myndigheterna att göra en översyn av

reservatsföreskrifterna när det anses nödvändigt. Länsstyrelsen bedömer, liksom Skogforsk²⁰ att det endast är aktuellt i lokala fall, varför ett generellt uppdrag inte är påkallat.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget på förändring av jaktlagen, avsnitt 8.9, vilket vi motiverar under avsnitt 1.2. Länsstyrelsen instämmer dock i att det är viktigt att ta fram ett tydligt mål för att förebygga och begränsa skador orsakade av vilt. Länsstyrelsen vill dock påtala att det kan vara missvisande att beskriva betestryckets effekter som entydigt negativa och att ett nyanserat synsätt på viltets påverkan är viktigt.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att sänka lägsta ålder för föryngringsavverkning, avsnitt 8.10. Rennäring är beroende av gammal skog för hänglavsrika skogar och lavrika betesmarker.

Motivering

Länsstyrelsen anser att utredningen inte tillfredställande utreder och tar hänsyn till konsekvenserna av ett intensifierat skogsbruk med särskilt fokus på långsiktiga landskapsekologiska effekter och effekterna på biologisk mångfald och på rennäringen.

Rennäringen är bland annat beroende av betesmarker och flyttvägar, vilka på olika sätt påverkas av skogsbruket.

- Renlavar hör till en av de artgrupper som tydligt påverkas av gödsling och askåterföring, med minskad tillväxt av lavar och brist på betesmarker för ren som följd.
- En ökad användning av främmande trädslag riskerar att ytterligare påverka renskötsel negativt inom hela renskötselområdet, vilket utgör ett betydligt större område än den fjällnära skog som utredaren föreslås ska undantas från användning av främmande trädslag.
- Redan nuvarande användning av contorta är problematisk för rennäringen av flera skäl, skogen blir till exempel väldigt tät vilket försvårar lavtillväxt och hindrar renskötare att vintertid ta sig igenom med skoter. I utredningen saknas förslag på hur nuvarande problematik med contorta ska hanteras för att minska skadan av contorta på rennäringen.
- Sänkt lägsta ålder för föryngringsavverkning innebär förkortade omloppstider. Utredningen har inte fullständigt

---

²⁰ [Granbarkborrar i skyddad natur kan påverka lokalt men inte regionalt - Skogforsk](#)

utrett konsekvenserna för rennäringen, som är beroende av lavmarker och förekomsten av hänglavsträd i äldre skogar. Hänglavsbarande träd blir alltmer sällsynt, och ett enda träd full i hänglav kan göra stor skillnad för en högdräktig vaja. Hänglaven är nödvändig för renarna, särskilt på våren där renarna följer denna upp mot kalvningslanden.

Länsstyrelsen anser att riskerna med lättnader i möjligheten att använda främmande trädslag är mycket stora. En användning av för Sverige nya trädslag kommer ändra skogsekosystemen i grunden, med stora konsekvenser för rennäringen, den biologiska mångfalden och landskapsbilden.

Om främmande arter ska introduceras i skogsbruket i någon nämnvärd skala bör det ske under kontroll av Skogsstyrelsen eller annan relevant myndighet och utvärderas innan arten börjar användas i större skala för att undvika att arter med invasivt beteende introduceras. Det är även viktigt att komma ihåg att främmande arter kan ha negativa konsekvenser för naturmiljön även när de inte uppvisar ett invasivt beteende. Som exempel kan nämnas är contorta, som vid införande inte ansågs kunna självföryngra sig. Idag vet vi att den sprider sig och att den kan sprida sig i hela det område där den är planterad i Sverige. Självspridningen förväntas dessutom öka eftersom en stor andel contortabestånden nu har nått en ålder när fröproduktionen är hög.²¹

Förslagen om ökad gödsling och askgödsling innebär, förutom påverkan på de skogliga ekosystemen, även risk att gå emot Sveriges åtagande att minska övergödning inom EU:s vattendirektiv. Länsstyrelsen anser att denna risk inte är tillräckligt utredd, till exempel med avseende på bristen på kantzoner mot vattendrag och sjöar, effekten av kantzoner och hur breda sådana behöver vara för att näringsläckage inte ska riskeras.

9 Nytt forskningsprogram

9.3 Lösningförslag

Länsstyrelsen delar utredningens slutsats att det behövs en förstärkt skogsforskning. Med ökad efterfrågan på skogsråvara, klimatförändringar, nya regelverk och nya förväntningar på hur

---

²¹ [Självspridning av contortatall i Sverige – omfattning och riskhantering - Skogforsk](#)

skogen ska brukas behövs ett forskningsprogram med fokus på skogsskötsel. Länsstyrelsen ser gärna att kommande forskningsprogram har en bredare ansats än enbart skogsskötsel.

10 Inför ett evidensbaserat beslutsfattande

Länsstyrelsen ser inget negativt i att förtydliga att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket i sina uppdrag ska utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet. Däremot håller länsstyrelsen inte med utredarens bedömning om att organisatoriska förändringar skulle leda till mer evidensbaserade arbetssätt eller mer vetenskapliga underlag.

Länsstyrelsen ser ett stort behov av utveckling av Riksskogstaxeringens arbete och välkomnar därför denna del av utredarens förslag. Länsstyrelsen önskar dessutom att denna utveckling av metoder sker i samarbete med bland annat länsstyrelsen, för att tillgänglig kunskap ska nyttjas på bästa sätt.

Motivering

Enligt länsstyrelsen är Riksskogstaxeringen en viktig källa för att ta fram statistiskt hållbara underlag om Sveriges skogar. Riksskogstaxeringen har lång erfarenhet av att beskriva Sveriges skogar ur ett skogbruksperspektiv och det finns långa, tillförlitliga tidsserier. De har dessutom ovärderlig kunskap om både uppföljning, kvalitetssäkring och datahantering. När det gäller att beskriva naturvärden finns dock ett utvecklingsbehov av vilka parametrar som är viktiga att beakta, hur de ska mätas och även hur resultaten ska tolkas. Att mäta naturvärden är svårt eftersom många av de egenskaper som är typiska för naturskogar är så pass ovanliga att de är omöjliga att fånga in i ett stickprov. Volym död ved och grovlek på träd är parametrar som används för att bedöma naturvärden där det krävs ytterligare utveckling då båda parametrarna är beroende av skogens produktivitet. Länsstyrelsen anser att det är angeläget att Riksskogstaxeringens underlag kan nyttjas bättre för att följa utvecklingen vad gäller naturvärden.

11 Ett tydligare Sverige i EU

Länsstyrelsen anser att ett evidensbaserat beslutsfattande alltid är grundläggande och motsätter sig därför förslaget att Naturvårdsverkets instruktion förtydligas med att myndigheten inte

har ansvar för sådan internationell rapportering som med hänsyn till omständigheterna bör göras av regeringen

Motivering

Länsstyrelsen anser att de europeiska och internationella rapporteringar som rör skogen i Sverige ska handla om att förmedla så bra kunskapsunderlag som möjligt.

Det är enligt länsstyrelsen av yttersta vikt att både metoder och resultat tas fram evidensbaserat för att vi ska kunna ta fram oberoende vetenskapliga kunskapsunderlag.

Det framtida naturvårdsarbetet kommer troligen i hög grad att styras av den kommande nationella restaureringsplanen. Därför är det avgörande att vi får fram så bra underlag som möjligt vad det gäller bland annat arealer samt referensarealer och är tydliga med de osäkerheter och kunskapsluckor som finns.

Regeringen har beslutat att för skogliga naturtyper ska de arealer som fanns då art- och habitatdirektivet trädde i kraft, det vill säga år 1995, rapporteras som referensarealer. Skälet som angavs för regeringens beslut var att Sverige länge hade avvikit från hur övriga EU-medlemsstater rapporterar sina referensarealer.

Referensarealen enligt den beräkning som är gjord 2024²² redan passerad, vilket kan tolkas som att det inte behövs några ytterligare insatser för att öka arealen taiga.

Naturvårdsverket har nu ett uppdrag där de ska se över de nationella naturtypsvisa vägledningarna för två arealmässigt stora skogliga naturtyper, taiga 9010 och näringsrik granskog 9050, i samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet och Skogsstyrelsen. I uppdraget ingår att göra fördjupade analyser och ta fram förslag till reviderad gynnsam referensareal för skogliga naturtyper.

Uttolkningen av livsmiljötyperna i de svenska vägledningarna ska jämföras med uttolkningen av livsmiljötyperna i andra jämförbara medlemsstater så att svenska företags konkurrenskraft inte påverkas negativt. I uppdraget till Naturvårdsverket²³ anges att tillämpningen inte ska gå utöver miniminivån i habitatdirektivet eller naturrestaureringsförordningen.

---

²² [delredovisning-ru-oversyn-av-referensarealer-for-livsmiljotyper-i-art--och-habitatdirektivet.pdf](#)

²³ [Revidera skogliga vägledningarna och föreslå nya referensarealer](#)

Om de referensarealer som presenterades 2024²⁴ kommer att förändras i och med det regeringsuppdrag som nu pågår vet vi inte ännu då nya vägledningar för taiga och örtgranskog samt nya förslag på referensarealer ska presenteras först i februari 2026.²⁵

12 Tydligare miljökvalitetsmål

12.1.2 Uppföljning av miljökvalitetsmålen

Utredaren skriver att enligt fördjupade utvärderingen 2023 (FU23) bedöms miljökvalitetsmålen *Frisk luft* samt *Bara naturlig försurning* kunna uppnås inom en generation med nuvarande styrmedel. Detta är felaktigt. Bedömningen enligt FU23 är att *Frisk luft* är nära att nås och att *Bara naturlig försurning* inte kommer att nås. Däremot bedöms en positiv trend för båda.²⁶

12.3 Miljökvalitetsmålet Levande skogar

12.3.1 Preciseringar och indikatorer för Levande skogar – beskrivning och status

Grön infrastruktur

1. Formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark.

Arealen frivilliga avsättningar minskade 2023 med 22 100 hektar, efter flera års ökning. Den största orsaken till minskningen är ett avtal mellan Sveaskog och Naturvårdsverket om att en del av avsättningarna ska få formellt skydd. De räknas därför inte som frivilliga avsättningar längre. Här anser länsstyrelsen att det borde förtydligas att den arealen i stället räknas in i den formellt skyddade arealen, precis som alla beslut om formellt skydd som ej vunnit laga kraft.²⁷

2. Gammal skog

Länsstyrelsen anser att den grundtyevägda beståndsåldern är ett irrelevant mått i naturskogar. Beståndsåldern 180 år är dessutom extremt hög och inte eftersträvensvärd i alla våra skyddade naturskogar som har haft och även framöver behöver ha en

²⁴ [delredovisning-ru-oversyn-av-referensarealer-for-livsmiljotyper-i-art--och-habitatdirektivet.pdf](#)

²⁵ [Revidera skogliga vägledningar och föreslå nya referensarealer](#)

²⁶ [När vi miljökvalitetsmålen?](#)

²⁷ [Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark](#)

bibehållen dynamik, vilket innebär skog i alla successionsfaser, för att behålla värdena.

Här skriver utredaren att indikatorn bör anpassas till EU:s förnybartdirektiv och dess begrepp för Gammal skog. Här vill länsstyrelsen klargöra att inga åldrar för gammal skog anges i förnybartdirektivet utan där hänvisas till respektive lands definitioner. De föreslagna gränserna²⁸ för grundytvägd beståndsålder är 180 år för gammal skog i norra Sverige och 160 år i södra Sverige. Utredaren föreslår med andra ord en höjd beståndsålder för gammal skog i Miljömålet levande skogar.

Utredaren beskriver att Riksskogstaxeringens uppgifter visar att beståndsåldrar över 160 år ökar. Här vill länsstyrelsen tydliggöra att denna ökning ser olika ut i olika delar av landet och främst har skett efter 1995. Längre tillbaka i tiden så fanns betydligt mer äldre skog, speciellt i norra delarna av landet.²⁹ Den framtida ökning av riktigt höga beståndsåldrar beror helt korrekt på att dagens gamla skogar kommer att växa in i de höga åldersklasserna, om de finns kvar. De skogar som garanterat finns kvar är de formellt skyddade. Det vi i praktiken följer är att våra skyddade skogar blir allt äldre. Frågan är om det är en bra indikator för ett funktionellt skogsekosystem eller om det snarare speglar avsaknaden av störningar?

3. Gammal skog med särskild indikation på naturvärde samt

8. Strukturer i skogslandskapet

Länsstyrelsen motsätter sig utredningens bedömning av dessa två indikatorer. Fasta gränsvärden för kubikmeter död ved och grovlek på träd är olämpliga att använda i naturskogar då de borde relateras till skogens produktivitet och skogarnas successionsstadier. En lågproduktiv skog kan aldrig bli lika grov som en högproduktiv skog och den kan inte heller innehålla lika mycket död ved. Det betyder inte att lågproduktiva naturskogar har mindre naturvärden. Även successionsfas spelar in vad gäller strukturer i landskapet. En yngre naturskog är givetvis inte lika grov som en gammal.

---

²⁸ [Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet - Slutredovisning](#)

²⁹ [Tabell 2.1. Areal och arealandel produktiv skogsmark fördelad på åldersklasser. Utanför formellt skyddade områden. 1923-2023.. PxWeb](#)

12.5 Problembeskrivning

Länsstyrelsen instämmer i att det finns svårigheter med att följa upp miljökvalitetsmålen och anser att det sedan den nya målstrukturen beslutades år 2010 blivit svårare att följa upp dem

12.6 Lösningsförslag miljömålssystemet

Länsstyrelsen instämmer med utredaren om förslaget att regeringen återkommande bör ge Miljömålsberedningen i uppdrag att föreslå etappmål. Länsstyrelsen instämmer även i förslaget att Regeringens beslut av nya etappmål även måste innehålla beslut om tilldelning av resurser till berörda myndigheter. Syftet med miljökvalitetsmålen är att beskriva det tillstånd som den svenska miljön ska nå.

Miljökvalitetsmålen med preciseringar ska ge en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungera som vägledning för hela samhällets miljöarbete³⁰. Detta innebär att de fungerar som riktmärken, en kompass för miljöarbetet, vilket betyder att de varken kan eller bör vara exakta, mätbara eller tidsatta. Etappmål kan däremot skapa tydlighet i mätbarhet.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att förnybarhetsdirektivets definition av gammal skog bör införlivas. I de föreslagna definitionerna är de grundtevägda beståndsåldrarna extremt högt satta, vilket leder till att de flesta av våra gamla skogar som inte är skyddade troligen kommer att avverkas om de här definitionerna börjar användas både i Miljömålet levande skogar och som gräns för vilka skogar som bör undantas från skogsbruk. På grund av att våra skyddade skogar än så länge blir allt äldre kommer dock denna indikator att öka, vilket maskerar detta faktum. Grundtevägda beståndsåldrar är inte ett bra mått för att definiera naturvärden. Se även motiveringen för avsnitt 12.7.7.

Länsstyrelsen motsätter sig utredningens förslag att miljömålssystemet bör ses (avsnitt 12.6) över då det kommer att fördröja miljömålsarbetet.

12.7 Lösningsförslag för miljökvalitetsmålet Levande skogar

Utredarens bedömer att miljökvalitetsmålet "Levande skogar" ska följas upp och utvecklas med ett evidensbaserat arbetssätt (avsnitt

---

³⁰ [Sveriges miljömål](#)

12.7). Länsstyrelsen anser att miljömålen redan bygger på en vetenskaplig grund och att nuvarande ansvar för uppföljningen är fungerande. Däremot ser länsstyrelsen positivt på att målen och deras respektive etappmål inom miljömålssystemet så långt möjligt uttrycks specifikt och är mätbara.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag att lägga till "Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att produktionen av skogsråvara och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras" till definitionen av miljökvalitetsmålet Levande skogar (avsnitt 12.7.2). Målets nuvarande formulering bör behållas för att bibehålla dess funktion som beskrivning av önskat miljötillstånd. Avvägningar mot andra samhällsmål kan ske vid politiska beslut, där miljömålsuppföljningen är ett av underlagen.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag att ta bort preciseringen Ekosystemtjänster (avsnitt 12.7.3). I stället för att tas bort bör preciseringen förtydligas och kopplas till fler mätbara indikatorer.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag att ersätta nuvarande indikatorer, Rödlistade arter och Antalet rödlistade (CR, EN, VU) arter med minskande populationer där skog är en viktig livsmiljö, med en ny indikator "Status för arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram" (Avsnitt 12.7.4). Länsstyrelsen anser inte att status för arter och naturtyper som ingår i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram är en lämplig indikator. Åtgärdsprogrammen innehåller enbart ett urval av arter där insatser är särskilt angelägna. Detta urval av arter är inte gjort med avsikt att urvalet ska fungera som indikator för miljömålet levande skogar och ska därför inte användas som detta.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag att indikatorerna för Gammal skog och Gammal skog med särskilda naturvärden anpassas så att definitionerna av gammal skog överensstämmer med definitionen i förnybartdirektivet (12.7.7). Länsstyrelsen vill understryka att inga åldrar för gammal skog anges i förnybartdirektivet utan där hänvisas till respektive lands definitioner. Se även motiveringen för avsnitt 12.6.

Länsstyrelsen motsätter sig utredarens förslag att ordet "invasiv" ska läggas till preciseringen "Främmande arter och genotyper hotar inte skogens biologiska mångfald" (avsnitt 12.7.8). Främmande arter kan

ha stor negativ effekt på ekosystemen och den biologiska mångfalden även om de inte uppvisar ett invasivt beteende. De kan kraftigt förändra livsbetingelserna för andra arter lokalt och även regionalt om de introduceras i stor skala. I tillägg kan främmande arter senare visa sig ha invasivt beteende även om de i nuläget inte klassats som invasiva. Om främmande arter ska introduceras i skogsbruket i någon nämnvärd skala bör det ske under kontroll av Skogsstyrelsen eller annan relevant myndighet. Och resultatet bör utvärderas innan arten börjar användas i större skala i skogsbruket.

13. Samlade konsekvenser

Länsstyrelsen anser att de samlade konsekvenserna av utredningens lösningsförslag på miljö, klimat, sociala konsekvenser, samhällsekonomiska och övriga konsekvenser inte är tillräckligt utredda.

Länsstyrelsen anser att utredningen inte i tillräcklig omfattning beaktar konsekvenserna för klimatets påverkan på skogen, rennäringen, biologisk mångfald, kulturmiljövärden.

Allmänna synpunkter

Delbetänkande SOU 2024:91 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk.

Länsstyrelsen vill påtala att vi parallellt med detta yttrande står fast vid vårt yttrande över delbetänkande SOU 2024:91 *Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk*. Dessa båda utredningarna tar till viss del upp samma frågor och förslag på åtgärder.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Sofia Åström som föredragande. Per-Anders Jonsson, enhetschef för naturskyddsenheten, har medverkat i beslutet. I den slutliga handläggningen har också handläggare från miljöanalysenheten, enheten för internationalisering och tillväxt, naturresurs- och rennäringsenheten, naturmiljöenheten och enheten för samhällsplanering och kulturmiljö

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.